

ПЕРИОДИЧНИТЕ ИЗДАНИЯ НА БЪЛГАРСКОТО КНИЖОВНО ДРУЖЕСТВО

140 години БАН

През пролетта на 1870 г. в Браила излиза първият печатен орган на новосформираното там Българско книжовно дружество, наречен **“Периодическо списание”** (печатница „Тригълник“). До 1876 г. излизат общо 12 книжки от списанието. Това е единственото издание, което БКД успява да реализира до Освобождението на България от

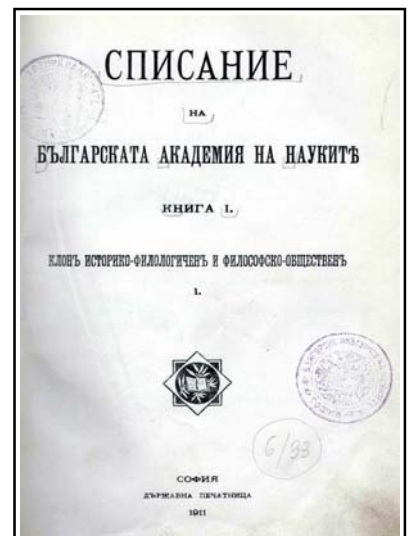
османско иго. В него са отразени всички резултати от научната, книжовната и обществената дейност на дружеството. Главно място в научната проблематика на списанието заемат въпросите на българския език, проблемите на българската история, а също така и статиите върху литературните проблеми. На страниците на **“Периодическото списание”** се поставят важни въпроси на народното образование, на културата, бита, фолклора, общественото възпитание и обществения прогрес. В него намират място и първите стихотворения на Ив. Вазов.

През 1882 г. **“Периодическото списание”** започва да излиза отново, вече в България и отразява резултатите от активизираната научна дейност на дружеството. В тематиката му се включват и различни географски въпроси, разработени в публикациите на К. Иречек, Ан. Иширков, М. Сарафов и др. Те отразяват първите географски описания и изследвания в новата българска държава.

“Периодическото списание” се издава последователно в Браила (1870–1876), Средец–София (1882–1907) и Пловдив (1908–1911). Негови редактори са В. Д. Стоянов и Т. Пеев. От 1902–1911 г. (кн. 61–71) списанието излиза на сvezки 1–2, 3–4, 5–6, 7–8, 9–10. През

целия период на издаването се запазва формата на списанието – 17x25 см, с общ обем от 20637 страници и 1139 публикации.

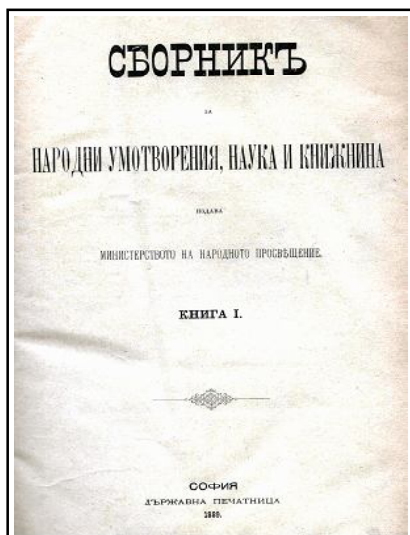
Печатният орган на БКД излиза непрекъснато до 1911 г., когато след преименуването на БКД в БАН е наследено от новосъздаденото **“Списание на Българската академия на науките”**.

С издателската дейност на БКД–БАН е свързано и друго авторитетно българско списание – **Сборник за народни умотворения, наука и книжнина** (СБНУНК). Първият му брой излиза в София през 1889 г. и първоначално е без строго определена периодичност. До кн. 18 (1902 г.) то се издава от Министерството на народното просвещение, а през 1903 г. (кн. 19) се слива със **“Сборник на Българското книжовно дружество в София”** и става издание на Българското книжовно дружество, а от кн. 27 (1913 г.) – на БАН, като заглавието се променя на **“Сборник за народни умотворения и народопис”** (СБНУН, по-популярно е като Сборник за народни умотворения – СБНУ). До 2002 г. са издадени 62 тома.

Основател и главен редактор на списанието до 1902 г. е проф. Иван Шишманов, като освен него редактори са и Атанас Илиев (до 1893 г.) и Димитър Матов (до 1896 г.). След 1902 г. изданието се редактира от комитет.

Замислен като етнографско издание, първоначално сборникът е с енциклопедичен характер. До кн. 16–17 (1900 г.) в него са обособени три дяла –

научен, книжовен и народни умотворения (вярвания, обичаи, приказки, песни, баяния и т. н., записани на съответния диалект). В научния дял се публикуват материали от всички области на науката. В книжовния дял се поместват основно художествена ли-

тература и критика. След кн. 16-17 научният дял се обособява на раздели – историко-филологически и фолклорен, държавни науки и природонаучен. От кн. 27 тематиката на сборника става подчертано с фолклорно-етнографски характер.

През 1946 г. акад. Георги Наджаков прави предложение пред Ръководството на Академията да се

издава списание на Природо-математическото отделение на БАН, наречено „Comptes Rendus“ („Доклади на БАН“). Неговият първи брой излиза през януари 1948 г., отпечатан в Държавната печатница. Днес това списание е сред най-престижните

български издания. От 2007 г. то е включено в Science Citation Index<R>, достъпен като ISI Web of Science<R> и през 2008 г. вече има Impact factor 0,152 (вж. <http://www.proceedings.bas.bg>). През 2009 г. списанието получи Impact Factor в Journal Citation Reports<R>.

СПИСЪК

на публикации с географска тематика в „Периодическо списание“

1. Иречек, К. Географско изучение на България. – Кн. 1, 1882, с. 73.
2. Вацов, Спас. Jugoslavenski imenik bilja. Zagreb. – Кн. 1, 1882, с. 179.
3. Иречек, К. Приложения към античката география и епиграфика на България и Румелия. – Кн. 2, 1882, с. 28.
4. Стоянов, В. Д. Турците в Европа. – Кн. 2, 1882, с. 138.
5. Васильов, Т. Кърджалиите в Тетевен. Кн. 2, 1882, с. 148.
6. Сарафов, М. К. Населението в градовете Русе, Варна и Шумен. – Кн. 3, 1882, с. 20.
7. Иречек, К. Стари пътешествия по България от XV-XVIII столетие. Кн. 3, 1882, с. 60. (продължава и в Кн. 4, 6, 7)
8. Сарафов, М. К. Народностите в източната част на Княжеството. – Кн. 5, 1883, с. 1.
9. Иречек, К. Упътване за събиране географически и археологически материали. – Кн. 5, 1883, с. 82.
10. Златарски, Г. Н. Бележки върху каменните въглища в Северна България. – Кн. 5, 1883, с. 105.
11. Иречек, К. Кратки вести от научния свят: Софийските старини. – Кн. 5, 1883, с. 130.
12. Иречек, К. Един кът на Стара планина. От Иван Вазов. – Кн. 6, 1883, с. 175.
13. Иречек, К. Пътни бележки за Средна гора и за Родопските планини. – Кн. 8, 1884, с. 1. (продължава в Кн. 9, 10, 11)
14. Сарафов, М. К. Народностите в западната част на Княжеството. – Кн. 8, 1884, с. 46.
15. Иречек, К. Рилският манастир. – Кн. 18, 1885, с. 360.
16. Кесяков, Х. Пътуване през Българско в 1636 г. – Кн. 19, 20, 1886, с. 63.
17. Кесяков, Х. Стари пътувания през България. – Кн. 21, 22, 1887, с. 339.
18. Шкорпил, К., Х. Шкорпил. Материали по археология и античната география на България. – Кн. 21, 22, 1887, с. 523.
19. Отшелников, П. От Солун до Белград. – Кн. 23, 24, 1888, с. 757.
20. Константинов, Х. П. Из Родопите. – Кн. 23, 24, 1888, с. 654 (продължава в Кн. 58, 59, 60)
21. Моллов, Д. Пътни бележки. София-Цариград, Света гора, Солун, Враня. – Кн. 25, 26, 1888, с. 164.
22. Каравелов, П. Статистика на народонаселението в Енидже-скеченската и Гюмюрджинската каази. – Кн. 31, 1889, с. 122.
23. Сарафов, М. К. Населението в Княжество България по трите първи преброявания. – Кн. 41-42, 1893, с. 709. (продължава в Кн. 43, 44)
24. Дацов, С. Ж. От София до Прага. – Кн. 45, 1894, с. 424 (продължава и в Кн. 46)

25. Итков, Д. Екскурзия по Калоферската планина. – Кн. 52, 53, 1896, с. 629.
26. Кънчов, В. Из България. Пътни бележки. София – Елисейна – Згориград – Враца – Мездра. – Кн. 57, 1898, с. 62.
27. Кесяков, Х. Стари пътувания през България. Граф Волфганг Етински. – Кн. 58, 1899, с. 630.
28. Бончав, Г. Скалите на Манастирските височини. – Кн. 61, 1900-1901 с. 19-33.
29. Иширков, А. карта на "Старопланински полуостров" – Кн 61, 1900-1901, с. 213-216
30. Иширков, А. Bulgarische Siedlungen in Rumanien. – Кн. 62, 1901-1902, с. 154-157
31. Иширков, А. Записки по военна география на България. – Кн. 62, 1901-1902, с. 415-418
32. Иширков, А. Няколко бележки върху температурата на въздуха в София. – Кн. 63, 1902-1903, с. 114-121.
33. Попов, К. Г. Гъстината на населението в Княжество България. – Кн. 63, 1902-1903, с. 683-707.
34. Иширков, А. Няколко бележки върху валежа в София. – Кн. 63, 1902-1903, с. 708-716.
35. Иширков, А. Cartes ethnographiques des Vilayets Salonique, Cossovo et Monastir. – Кн. 64, 1903-1904, с. 464-470.
36. Иширков, А. Дневният вървеш на температурата в София. – Кн. 64, 1903-1904, с. 631-635.
37. Иширков, А. Град Варна. Културно геогр.бележки. – Кн. 65, 1904-1905, с. 191-236.
38. Занетов, Г. Едно пътуване от Цариград да Яш и Молдова през зимата на 1785 г. от D'Hauterive. – Кн. 66, 1905-1906, с. 391-403.
39. Иширков, А. тектониката на България. – Кн. 66, 1905-1906, с. 275-280.
40. Иширков, А. Die Temperaturverteilung in Bulgarien. – Кн. 66, 1905-1906, с. 603-606
41. Иширков, А. Глацијдни трагови на Пирину од П. Јанкович. – Кн. 66, 1905-1906, с. 606-607.
42. Иширков, А. La Serbie a l'exposition u'niverselle de 1905 a Liege. – Кн. 66, 1905-1906, с. 762-768
43. Шопов, А. Едно пътуване по Македония. – Кн. 66, 1905-1906, с. 773-794.
44. Иширков, А. България стенна карта за основните училища, по най-новите източници. – Кн. 67, 1906-1907, с. 812-814.
45. Иширков, А. Принос към географията на Княжество България. – Кн. 68, 1907-1908, с. 263, 383, 553.
46. Стоянов, К. Пътуване от Цариград през България в 1827 година. – Кн. 69, 1908, с. 238-252.
47. Попов, Л. Пътуване от Цариград през България в 18 в. – Кн. 69, 1908, с. 280-291.
48. Гаджанов, Д. Г. Пътуване на Евлия Челеби из българските земи през средата на XVII в. – Кн. 71, 1909, с. 639-724.
49. Иширков, А. България в средновековните карти. – Кн. 71, 1909, с. 158-160.

Н. с. **Гергана Методиева**
Географски институт на БАН

СПИСЪК на географите, членове на БКД – БАН*

- Феликс Каниц** (1829-1904) – унгарски географ, археолог и етнограф, избран за *чуждестранен член* през 1884 г.
- Анастас Тодоров Иширков** (1868-1937), избран за *действителен член* през 1904 г.
- Йордан Харизанов Захариев** (1877-1965), избран за *дописен член* през 1937 г.
- Владимир Леонтиев Комаров** (1869-1945) – руски и съветски ботаник и географ, избран за *чуждестранен член* през 1945 г.
- Анастас Стоянов Бешков** (1896-1964), избран за *член-кореспондент* през 1948 г. и за академик през 1958 г.
- Живко Спасов Гълъбов** (1908-1993), избран за *член-кореспондент* през 1948 г.
- Инокентий Петрович Герасимов** (1905-1985) – съветски географ, палеогеограф и почвовед, избран за *чуждестранен член* през 1958 г.
- Кирил Иванов Мишев** (1918-2005), избран за *член-кореспондент* през 1977 г.
- Михаил Александрович Садовски** (1904-1994) – съветски географ и геофизик, избран за *чуждестранен член* през 1986 г.
- Тодор Димитров Христов** (р. 1927), избран за *член-кореспондент* през 1997 г. От 2005 г. той е единственият представител на географите в Събранието на Академиците и член-кореспондентите на БАН.

* Изписването на званията е съобразено с действашите до момента на избора Устав на БКД-БАН и Закон за БАН. Званията "член-кореспондент" и "академик" са въведени през 1947 г. по съветски образец и са аналогични съответно на "дописен член" (1869-1940) или "извънреден член" (1940-1947) и на "действителен член" (1869-1884 и 1898-1940) или "редовен член" (1884-1898 и 1940-1947). От 1999 г. употребата на тези традиционни за БАН звания е възстановена. (Бел. ред.)

Много от членовете на БАН, вкл. в областта на историята и археологията, етнографията, филологията, геологията, биологията, метеорологията, са били и членове на Българското географско дружество, напр.: действ. чл. Ал. Теодоров-Балан, действ. чл. Сп. Вацов, извънр. чл. В. Вешевлиев, действ. чл. Д. Дечев, доп. чл. Р. Попов, действ. чл. Г. Кацаров, действ. чл. Б. Филов, действ. чл. Д. Михалчев, действ. чл. Н. Стоянов, акад. Б. Стефанов, акад. Ек. Бончев и др. (вж. бр. 1/2008 и 1/2009 на сп. География '21") (Бел. ред.)